

Ouderen stapelgek van het stapelen

Door Martin van Rooijen

Het kan niet ontkend worden, de overheid in Nederland moet de uitgaven en de inkomsten in evenwicht brengen. In de politiek heet dat "bezuinigen", maar dat is een term die de lading niet dekt. De oplossing wordt vooral gezocht in lastenverhogingen. Daarbij kiest de politiek voor tientallen kleinere en grote aanpassingen, die elk op zich enige logica in zich kunnen hebben, maar die bij elkaar opgeteld onvoorzien grote gevolgen hebben. Wij noemen dat 'stapelen'. Elke maatregel op zichzelf kan relatief onschuldig zijn, maar de gestapelde maatregelen vormen een onoverzienbare berg.

Het valt daarbij op, dat de politiek de financiële middelen weghaalt bij bevolkingsgroepen die zich daar maar moeilijk tegen kunnen verweren. De machtige lobby van de werkgevers heeft bewerkstelligd dat het grotere bedrijfsleven wordt ontzien als het gaat om lastenverhoging. Zwak georganiseerde groepen zijn gemakkelijker te belasten, zoals ouderen en gepensioneerden. Zij beschikken niet over machtsmiddelen, behalve dan het rode potlood bij de verkiezingen.

Een bijkomend probleem is het totale gebrek aan geheugen bij politici. Maatregelen van vandaag worden gestapeld op maatregelen van gisteren. De maatregelen van gisteren komen voor de verantwoordelijkheid van een andere regering en een andere Tweede Kamer en ministers en Kamerleden van vandaag gaan aan die maatregelen voorbij.

De volgende voorbeelden ondersteunen mijn betoog.

Het meest schrijnend is wel de verhoging van de eigen bijdrage AWBZ besloten in het kader van het Lenteakkoord. De bijtelling voor het vermogen werd verhoogd van 4% tot 12%, waardoor de eigen bijdrage kan oplopen tot boven € 2.000 per maand. Alleen € 20.000 spaargeld wordt buiten beschouwing gelaten en het eigen huis telt ook mee. Twee jaar nadat een alleenstaande oudere of een echtpaar wordt opgenomen in een zorginstelling verhuist het eigen huis van box 1 naar box 3 en maakt het deel uit van het vermogen. Twee jaar later moet het worden

verkocht. Kinderen die na jaren mantelzorg te hebben verleend nu met verdriet en pijn in het hart hun moeder of vader naar een verpleeghuis moeten brengen worden geconfronteerd met een onherroepelijke dreiging: na uiterlijk vier jaar moet het huis verkocht worden, desnoods gedwongen.

Wouter Bos introduceerde de "Bosbelasting", in juridisch jargon de 'Houdbaarheidsbijdrage', die een sluipmoordenaar is voor iedere gepensioneerde, die na 1 januari 1946 is geboren. Deze Bosbelasting is een beperking van de inflatiecorrectie in de overgang van de eerste naar de tweede belastingschijf. Hierdoor komen gepensioneerden sinds begin dit jaar eerder in de tweede schijf dan andere Nederlanders. Voorlopig merken nog weinig mensen daar iets van, maar het is een sluipend, discriminerend proces dat op termijn miljarden gaat opleveren voor de schatkist.

De Wet Uniformering Loonbegrip (WUL) is ook een voorbeeld van een aanslag op het inkomen van ouderen, die men niet zag aankomen. Deze zogenaamd technische wet zou budgettair en wat koopkracht betreft neutraal uitwerken. In de wet is bepaald dat de 7% zorgverzekeringspremie die de werkgever voor de werknemer betaalt niet langer als loon wordt aangemerkt en er wordt dan ook geen belasting meer over geheven. Dit onbedoelde voordeel voor werknemers kostte de fiscus € 7 mld. en dat werd gecompenseerd door verhoging van het tarief van de eerste schijf met 4 procentpunten. Maar,...ook voor gepensioneerden ging de eerste belastingschijf van 15% naar 19% per 1 januari 2013 en daar staat maar een klein voordeeltje tegenover. Dat moet wel via een teruggavebiljet inkomstenbelasting achteraf worden teruggevraagd. Per saldo kwam er in januari €50 tot €75 minder binnen en dat blijft zo. Een niet zo fraai voorbeeld van discriminerende belastingwetgeving.

In 2012 is de inkomensgrens voor de zorgverzekeringspremie verhoogd van € 33.400 tot € 50.000. Dat leidde tot een premieverhoging van € 1.162 per jaar, die sinds de invoering van de hiervoor genoemde WUL alleen geldt voor gepensioneerden die immers geen werkgever meer hebben en dus de werkgeversbijdrage zelf moeten betalen. Opnieuw een discriminerende maatregel.

Dan zijn er de pensioenproblemen. Al jaren worden de aanvullende pensioenen niet geïndexeerd, niet zozeer omdat er te weinig geld zou zijn in de pensioenkassen, maar omdat de absurde rekenregels (die zouden moeten worden herzien) de pensioenfondsen daartoe dwingen. Voor meer dan een miljoen gepensioneerden wordt het pensioen per 1 april dit jaar verlaagd, soms met percentages tot 7%. Volgend jaar zijn verdere kortingen niet uitgesloten.

Sommige van de hier beschreven maatregelen volgen een logisch beleidsuitgangspunt en zijn op zich begrijpelijk. Andere maatregelen kunnen de toets der kritiek veel minder doorstaan, omdat ze discriminerend zijn voor gepensioneerden. Maar het allergrootste probleem is de stapeling van al die maatregelen, die op een plaats neerdalen. Een ouder echtpaar met een inkomen tot modaal (AOW plus aanvullend pensioen) kan tussen 2007 en 2017 daardoor meer dan 30% in koopkracht achteruit gaan.

De cumulatie van financieel nadelige maatregelen slaat onbedoeld hard toe. Dat is onzichtbaar voor mensen die alleen naar de individuele maatregelen kijken, maar desastreus voor de slachtoffers. Gepensioneerden behoren bijna zonder uitzondering tot die slachtoffers: hun gespaarde, uitgestelde loon en hun gespaarde vermogen worden extra belast.

En het dreigt allemaal nog erger te worden. De Commissie Van Dijkhuizen, die zich op verzoek van de Tweede Kamer heeft gebogen over vereenvoudiging van het belastingstelsel, heeft voorgesteld dat mensen die al een AOW-uitkering hebben premie voor deze volksverzekering moeten blijven betalen. De invoering wordt volgens deze plannen weliswaar gespreid over 18 jaar, maar elk jaar betalen gepensioneerden €300 meer dan het jaar daarvoor. Ouderen die over 18 jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereiken (dan misschien 68 jaar) zullen per jaar tot € 5.400 extra belasting moeten gaan betalen. Mensen met uitsluitend AOW worden vanwege de netto-koppeling van de AOW aan het netto minimum loon gecompenseerd, maar voor mensen met een aanvullend pensioen is het de zoveelste maatregel bovenop de stapel.

Ouderen vormen een bevolkingsgroep, die over het algemeen goed kan relativeren en bereid is een offer te brengen ten gunste van jongeren.

Ouderen kunnen echter ook getergd raken als ze - volkomen ten onrechte - worden weggezet als een verwende en rijke generatie en als een kostenpost. Verreweg de meeste gepensioneerden hebben immers boven hun AOW een klein pensioen. Juist deze modale verdiemers worden het hardst aangepakt. Respect voor ouderen is de basis van elke cultuur evenals de betrokkenheid van ouderen bij alle jongere generaties. De politiek mag die unieke waarden met ondoordacht beleid niet op het spel zetten. Herbezinning op discriminatoire stapeling van maatregelen is dan ook op zijn plaats.